

2. Wpływy i wydatki na transport drogowy w krajach Unii Europejskiej

Celem wspólnotowego podejścia do stworzenia i wdrożenia systemu opłat, w tym infrastrukturalnych jest usprawnienie efektywności udostępnienia i użytkowania infrastruktury transportowej, promowanie uczciwej konkurencji, ochrona jednolitego rynku i zwiększenie równoważności systemów transportowych.

System opłat powinien określać ramy oparte na wspólnotowych zasadach dla wszystkich komercyjnych gałęzi transportu, w których Państwa Członkowskie będą miały duży zakres swobody w ustaleniu poziomu opłat.

Systemy opisano na podstawie World Road Statistics 2007 (dane 2000-2005) oraz danych statystycznych Komisji Europejskiej. Chociaż dane zawarte w World Road Statistics 2007 dotyczą okresu 2000-2005, jednak nie wszystkie kraje przekazały informacje za ostatnie lata, dlatego w celu ujednoczenia danych jako bazowy przyjęto 2003 rok. Puste miejsca w tabelach oznaczają brak danych.

Przedstawione tabele i diagramy zawierają obraz statystyczny drogownictwa w krajach unijnych wraz ze szczegółowym opisem istniejących systemów opłat.

Tabela 2.1 Sieć drogowa w 2003 r.

Tabela 2.2. Pojazdy w użytkowaniu (dane za 2003 rok)

Tabela 2.3 Ruch drogowy

Tabela 2.4. Zużycie paliw przez sektor drogowy w 2003 r.

Tabela 2.5 Podatki w krajach członkowskich Unii Europejskiej w 2005 roku.

Tabela 2.6. Przychody z tytułu podatków od środków transportu (dane za 2005 rok)

Tabela 2.7 Stawki podatku akcyzowego w krajach UE (dane za 2005 rok)

Tabela 2.8 Przychody z tytułu akcyzy od paliw w 2005 r.

Tabela 2.9 Struktura ceny benzyny w Polsce

Tabela 2.10 Stawki celne i wielkości akcyzy w Polsce (Grupa Lotos, stan na 7.12.2007 r.)

Tabela 2.11. Opłaty za korzystanie z autostrad

Tabela 2.12 Wydatki na drogi w roku 2003 [mln \$]

Tabela 2.13 Wydatki jednostkowe na sieć drogową w 2003 roku

Tabela 2.1 Sieć drogowa w 2003 r.

Kraj	Autostrady	Drogi główne lub krajowe	Drogi drugorzędne lub regionalne	Inne drogi	Łączna długość sieci drogowej	Drogi twarde	Gęstość sieci drogowej	Autostrady
	(km)	(km)	(km)	(km)	(km)	(%)	(km/km ²)	(%)
Austria	2 050	10 193	23 658	98 000	133 901	100,00	1,60	1,53
Belgia	1 729	12 531	1 349	134 130	149 739	78,00	4,90	1,15
Bułgaria ¹	333	2 961	4 012	36 727	44 033	99,00	0,39	0,76
Cypr	268	2 250	3 190	6 052	11 760	62,95	1,27	2,28
Dania	918	701	9 988	60 240	71 847	100,00	1,67	1,28
Estonia	99	3 970	12 439	40 341	56 849	23,40	1,26	0,17
Finlandia	603	12 657	13 469	51 469	78 197	64,60	0,23	0,77
Francja	10 390	25 900	365 000	550 000	950 000	100,00	1,72	1,09
Grecja	880	9 210	29 241	75 600	114 931		0,87	0,77
Hiszpania	12 009	24 858	139 727	489 698	666 292	99,00	1,32	1,80
Holandia	2 500	6 700	57 500	59 400	126 100		3,72	1,98
Irlandia	200	5 310	11 645	79 447	96 602	100,00	1,32	0,21
Litwa	417	1 317	19 599	57 560	78 893		1,21	0,53
Luksemburg	147	837	1 891	2 350	5 225	100,00	2,01	2,81
Łotwa	0	6 962	13 347	49 610	69 919	100,00	1,08	0,00
Malta	0	185	0	2 069	2 254	87,53	7,04	0,00
Niemcy	12 037	41 246	86 868	91 430	231 581	100,00	0,65	5,20
Polska	484	17 821	28 403	377 289	423 997	69,66	1,35	0,11
Portugalia	2 091	8 189	4 500	64 625	79 405		0,87	2,63
Republika Czeska	518	20 720	34 134	72 300	127 672	100,00	1,61	0,41
Rumunia	113	14 768	36 010	147 770	198 661	30,20	0,83	0,06
Słowacja	313	3 335	3 729	35 616	42 993	87,31	0,89	0,73
Słowenia	477	1 054	4 810	32 059	38 400	100,00	1,89	1,24
Szwecja	1 544	15 341	82 915	324 981	424 781	31,16	1,04	0,36
Węgry	533	30 460	53 342	75 233	159 568	43,90	1,72	0,33
Wielka Brytania	3 478	46 651	115 165	227 048	392 342	100,00	1,62	0,89
Włochy	6 621	46 009	119 909	312 149	484 688	100,00	1,59	1,37

¹ dane za 2004 rok

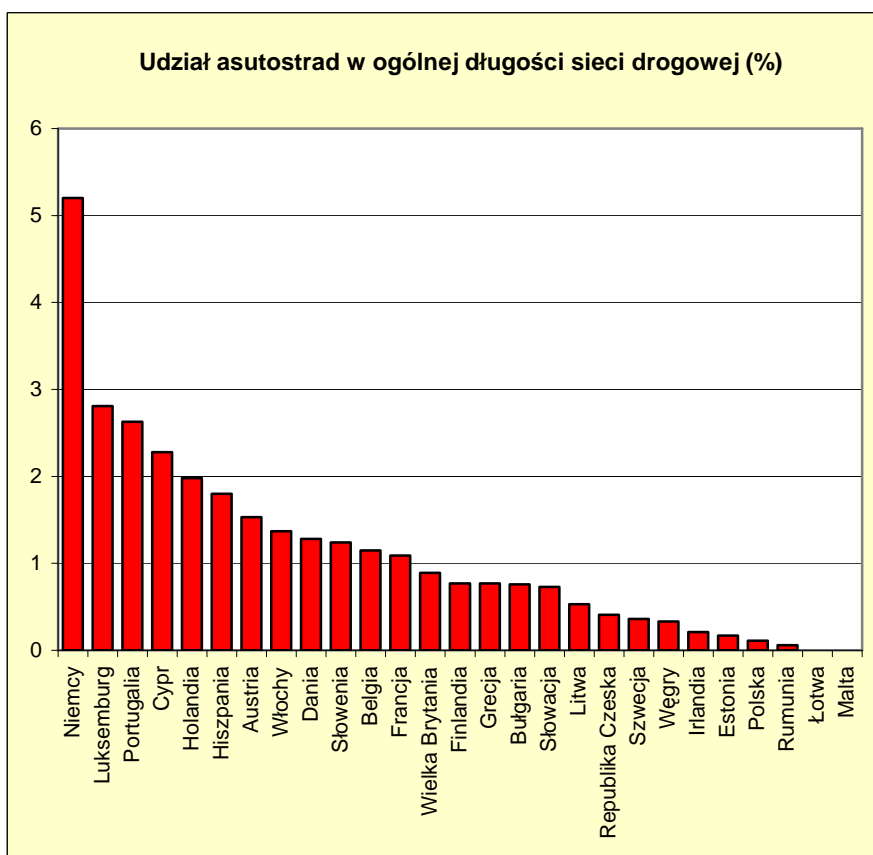
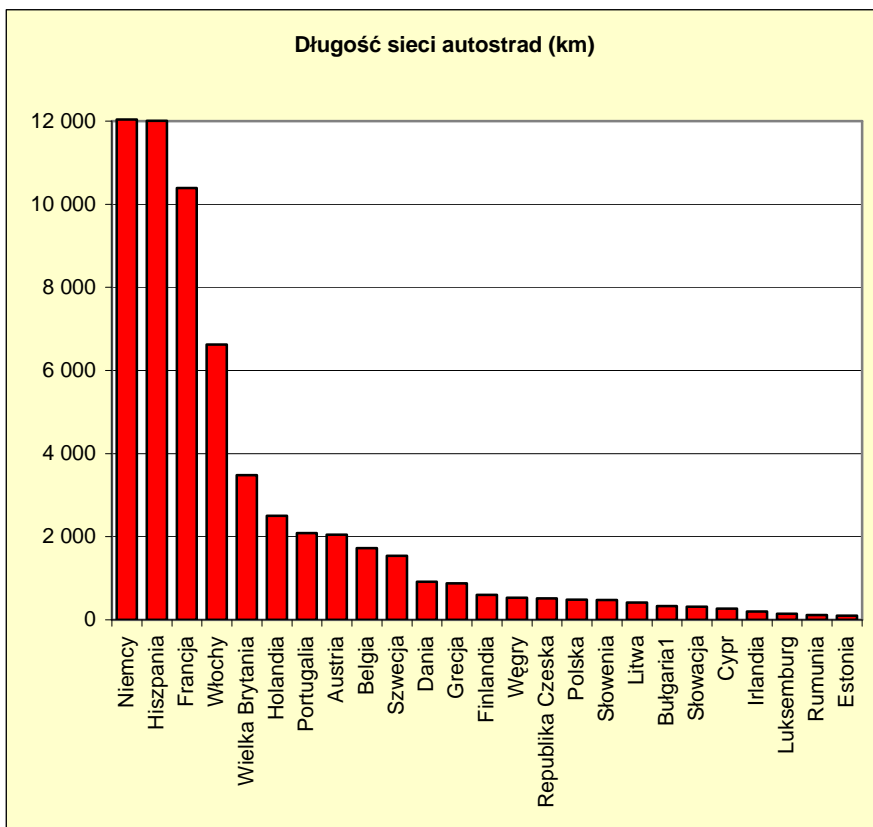

Tabela 2.2. Pojazdy w użytkowaniu (dane za 2003 rok)

Kraj	Pojazdy o co najmniej 4 kołach					Liczba sam. osob. na 1000 mieszk.	Liczba poj. na na 1000 mieszk.	Liczba poj. na 1 km drogi
	Samochody osobowe	Autobusy	Samochody ciężarowe i dostawcze	Razem	Motocykle			
	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
Austria	4 054 308	9 231	765 724	4 829 263	606 868	499	595	36
Belgia	4 820 868	15 060	603 499	5 439 427	319 480	465	524	36
Bułgaria	2 309 343	43 687	293 487	2 646 517		295	338	60
Cypr	302 501	3 275	119 646	425 422	41 516	371	521	36
Dania ²	1 894 649	14 132	412 813	2 321 594	155 740	351	430	32
Estonia	433 982	5 364	138 297	577 643	8 112	321	427	10
Finlandia	2 259 383	10 318	323 691	2 593 392	243 619	433	497	33
Francja	29 560 000	82 000	5 986 000	35 628 000		492	594	38
Grecja	3 839 549	27 139	1 131 027	4 997 715	2 586 481	348	453	43
Hiszpania	18 688 320	55 993	4 363 417	23 107 730	1 513 526	445	550	35
Holandia	6 855 000	11 326	981 000	7 847 326	494 000	424	486	62
Irlandia	1 526 962	8 803	251 130	1 786 895	35 094	382	447	20
Litwa	1 256 853	16 066	110 517	1 383 436	21 873	364	401	18
Luksemburg	287 245	1 176	34 728	323 149	12 671	638	718	62
Łotwa	648 901	10 983	104 626	764 510	22 877	279	329	11
Malta	207 362	737	44 657	252 756	13 657	520	633	112
Niemcy	44 657 303	85 880	2 794 381	47 537 564	3 656 873	541	576	205
Polska	11 243 827	82 769	2 313 419	13 640 015	845 456	294	357	32
Portugalia	4 918 310	15 573	356 606	5 290 489	579 215	471	507	67
Republika Czeska ¹	3 647 067	21 340	349 495	4 017 902	760 219	358	394	31
Rumunia	3 087 628	41 947	710 129	3 839 704	235 850	142	177	19
Słowacja	1 356 185	10 568	183 024	1 549 777	48 709	252	288	36
Słowenia	889 580	2 188	96 268	988 036	42 549	446	492	26
Szwecja	4 075 414	13 742			214 324	455		
Węgry	2 777 219	17 877	406 863	3 201 959	103 493	274	316	20
Wielka Brytania	26 240 404	174 691	3 133 382	29 548 477	1 134 682	440	496	75
Włochy ²	33 973 000	92 900				590		

¹ dane za rok 2002² dane za rok 2004

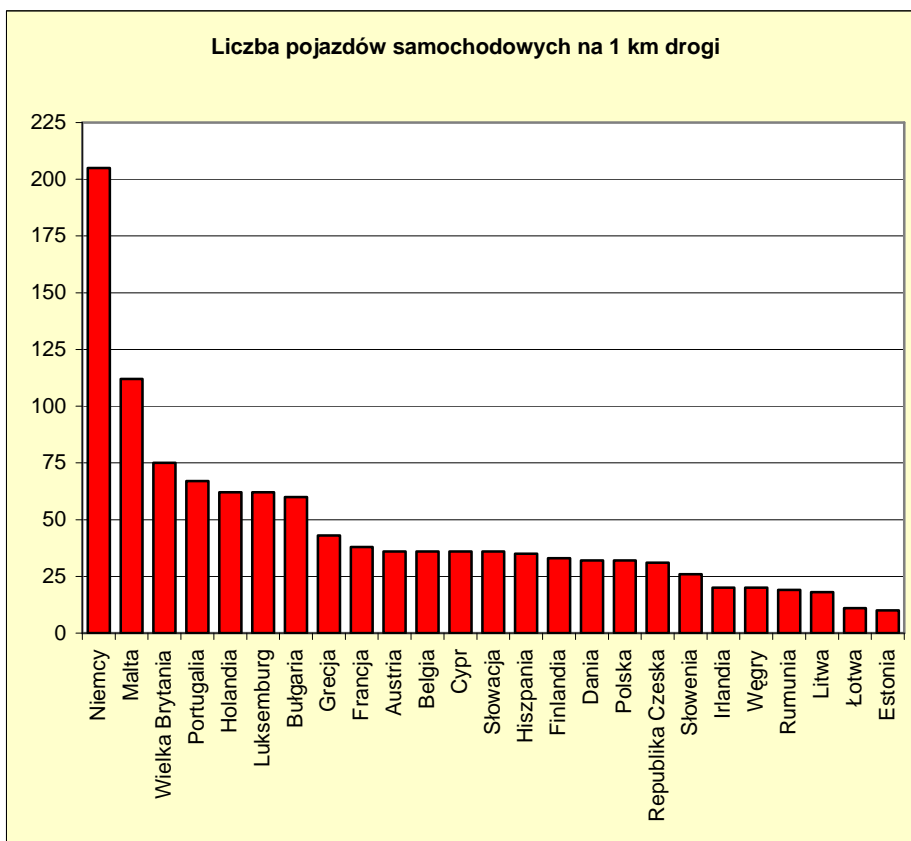
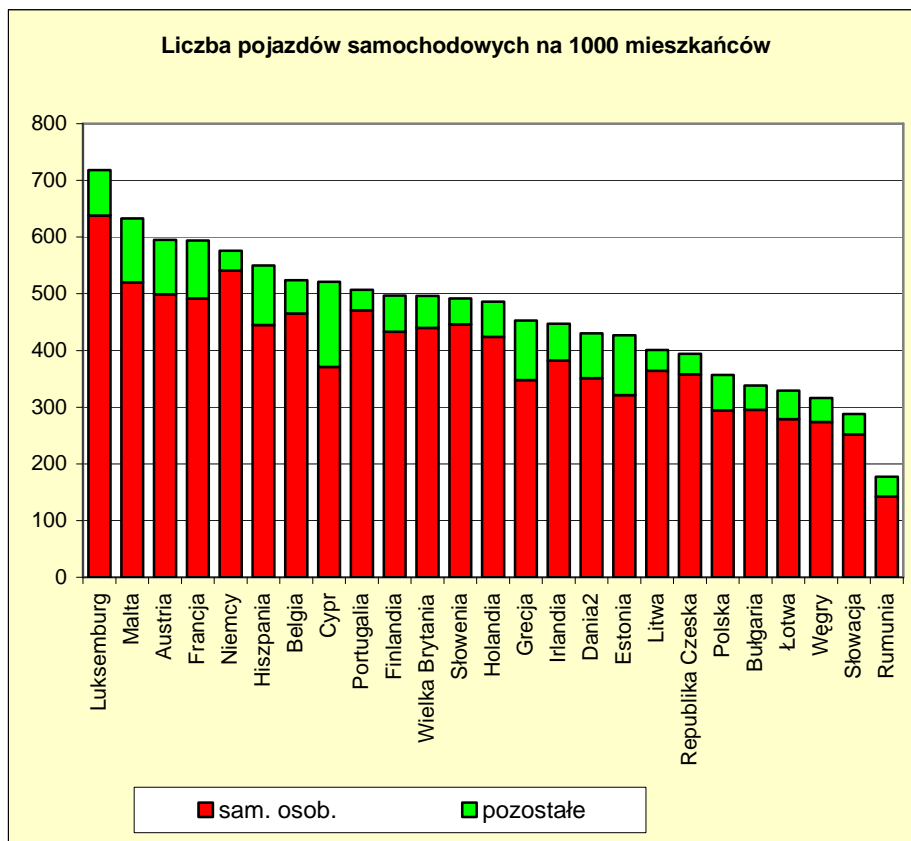

Tabela 2.3. Ruch drogowy¹

Kraj	Rok	Wielkość ruchu [mln poj. km rocznie]				
		Samochody osobowe	Autobusy	Samochody ciężarowe i dostawcze	Razem	Motocykle
Austria	2004	37000	400	10420	47820	500
Belgia	2004	79550	750	13200	93500	1060
Bułgaria	2003	14698	657	7617	22972	1171
Cypr	2004	6384	296	2769	9449	514
Dania	2004	34128	643	10734	45505	
Estonia	2005	6373	203	1485	8061	
Finlandia	2005	44192	580	6875	51647	
Francja	2005	420000	2500	125000	547500	8500
Grecja	2000	48573	1539	29265	79377	10992
Hiszpania	2001	189167	3641	31562	224370	1374
Holandia	2000	93185	540	16230	109955	1615
Irlandia	2001	27505	400	6010	33915	266
Litwa	2005	6753	110	1650	8513	62
Luksemburg	2003	3532	28	510	4069	
Łotwa	2003	3532	28	510	4069	
Malta	2000	1507		548		
Niemcy	2005	578200	3500	57300	639000	13000
Polska	2001	94600	5600	37900	138100	4800
Portugalia						
Republika Czeska	2004				47167	
Rumunia	2004	55344	1433	11062	67839	6802
Słowacja	2000	9754	390	1220	11364	87
Słowenia	2005	9490	82	1474	11105	58
Szwecja	2005	63000	900	9860	73760	900
Węgry	2002	15800	330	7130	23260	
Wielka Brytania	2004	398056	5229	90164	493449	5155
Włochy						

¹ Ze względu na dużą rozbieżność danych (różne lata pomiaru ruchu) w tabeli podano rok pomiaru; puste pola oznaczają brak danych

Ceny paliw w PLN, stan na 4.12.2007 r.

48

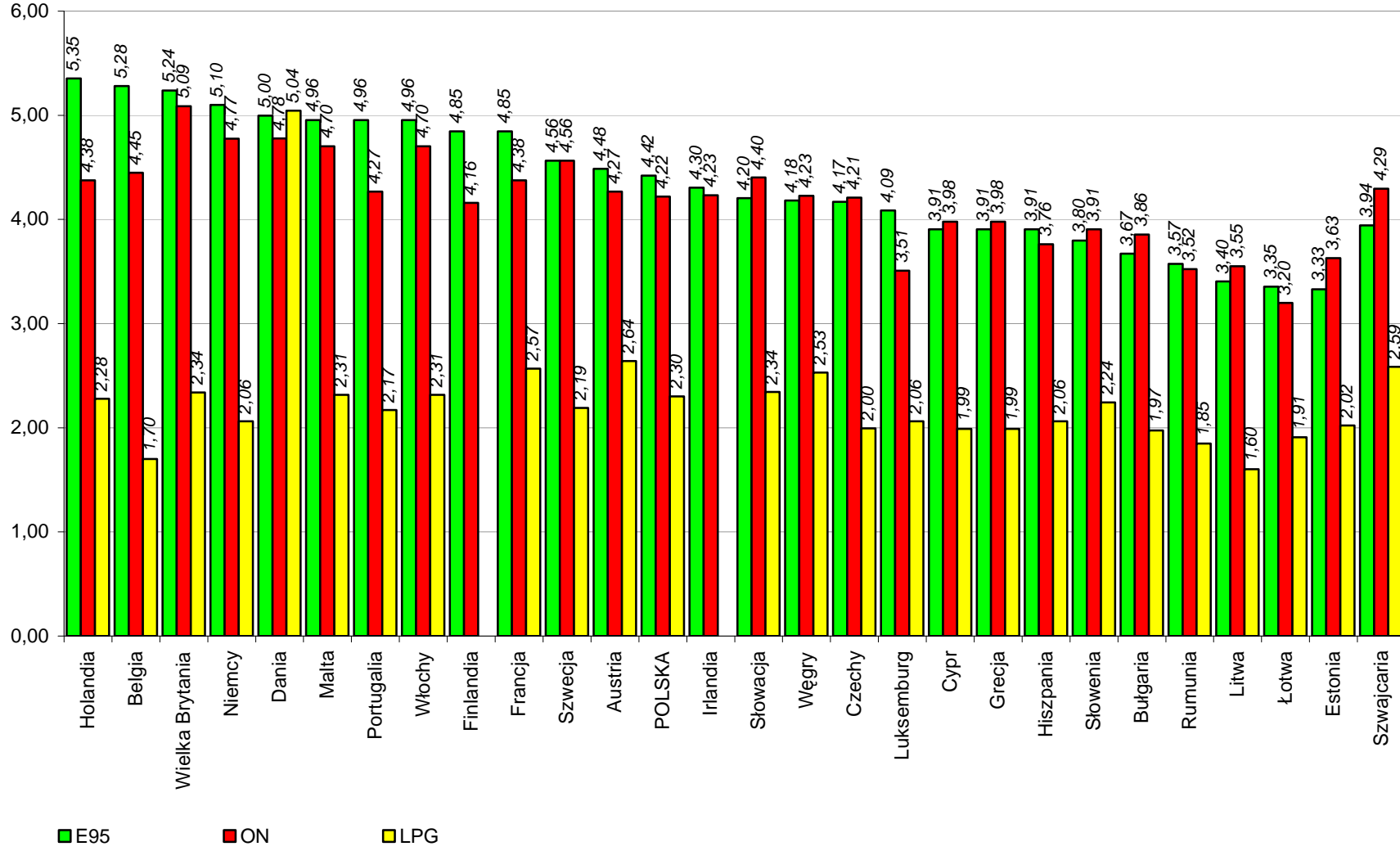

Tabela 2.4. Zużycie paliw przez sektor drogowy w 2003 r.

Kraj	Zużycie (kilotony)	Udział w całkowitym zużyciu energii (%)
Austria	6765	20,48
Belgia	8348	14,10
Bułgaria	2082	10,60
Cypr	633	23,65
Dania	3973	19,21
Estonia	628	12,75
Finlandia	3893	10,33
Francja	43294	15,97
Grecja	6103	20,42
Hiszpania	30023	22,07
Holandia	11121	13,74
Irlandia	3678	24,40
Litwa	1110	12,22
Luksemburg	1965	46,11
Łotwa	807	18,34
Malta	196	21,97
Niemcy	53335	15,37
Polska	9504	10,39
Portugalia	6311	24,48
Republika Czeska	5438	12,30
Rumunia	3915	10,04
Słowacja	1536	8,24
Słowenia	1308	18,67
Szwecja	7096	13,72
Węgry	3432	13,03
Wielka Brytania	39776	17,12
Włochy	39017	21,53

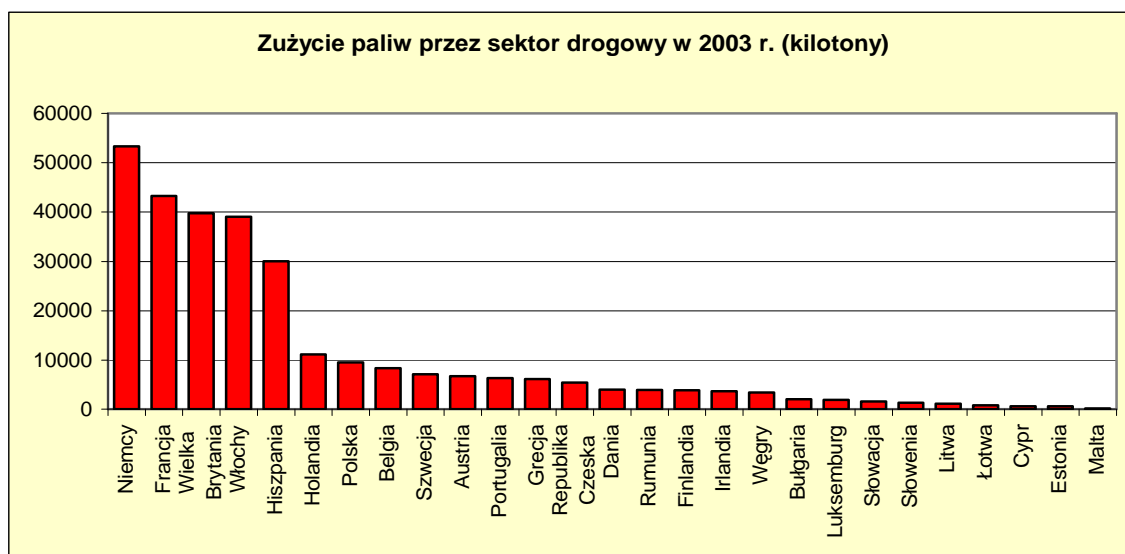

Tabela 2.5 Podatki w krajach członkowskich Unii Europejskiej w 2005 roku.

Państwo	Podatek dochodowy od osób fizycznych	Dochodowy od osób prawnych	Stawka podstawowa VAT	Akcya	Oprocentowanie dywidend	Od nieruchomości	Od sprzedaży nieruchomości	Od kapitału	Lokalny
Austria	0%, 23%, 33,5%, 50%	34%	20%	alkohol, tytoń	25%	0,8%	3,5%, 2%	1%	
Belgia	25%, 30%, 35%, 40%, 45%, 50%	39%, 36%, 28%	21%	tytoń, alkohol, paliwa, oleje napędowe, gaz ziemny		proporcjonalny, progresywny			
Bułgaria	0%, 20%, 22%, 24%	10%	20%	wyroby tytoniowe, samochody, kawa, herbata, gaz, benzyna, nafta, piwo, wyroby alkoholowe	7%	1,5‰			
Cypr	20%, 25%, 30%	10%	15%	samochody, tytoń, alkohol, benzyna, gaz, węgiel, elektryczność					
Czechy	12%, 19%, 25%, 32%	24%	19%	tytoń, alkohol, paliwa silnikowe, oleje opałowe, oleje mineralne					
Dania	5,5%, 6%, 15%	30%	25%	piwo, wino, mocne alkohole, woda mineralna, tytoń, czekolada, kawa, herbata, lody, nagrania fonograficzne, kasety video, żarówki elektryczne, paliwa silnikowe, olej opałowy, gaz, węgiel, energia elektryczna		16-58%	16%		śr. 33%
Estonia	22%	liniowy 26%	18%	paliwa, alkohole, tytoń, opakowania					
Finlandia	9%, 19,5%, 24%, 32%	29%	22%	alkohole, tytoń, samochody, paliwa		0,2-1,0%			
Francja	0%, 5,5%, 14%, 30%, 40%	33%	19,6%	paliwa, oleje, alkohole, woda stołowa, tytoń		5-15%			
Grecja	15%, 30%, 40%	35-40%	19%	alkohole, tytoń, paliwa, samochody		0,25-0,35%	9-11%		
Hiszpania	15%, 24%, 28%, 37%, 45%	35% (stawka podst.)	16%	tytoń, alkohol, olej, gaz, samochody,		1,11-1,17%	6%	35%	

Państwo	Podatek dochodowy od osób fizycznych	Dochodowy od osób prawnych	Stawka podstawowa VAT	Akcya	Oprocentowanie dywidend	Od nieruchomości	Od sprzedaży nieruchomości	Od kapitału	Lokalny
Holandia	33,65%, 41,4%, 42%, 52%	30%, 35%	19%	benzyna, produkty ropopochodne, tytoń, alkohol,			6%		
Irlandia		12,5%	21%	benzyna, olej napędowy, alkohol, woda butelkowana, tytoń, samochody osobowe, telewizory, płyty kompaktowe, odtwarzacze audio-wideo, zapalki		1-2%			
Litwa	15%, 27%	21%	18%	papierosy, alkohol, kawa, paliwa silnikowe, biżuteria z metali szlachetnych, luksusowe samochody osobowe, wydawnictwa erotyczne		1%, 5%			
Luksemburg	od 0% do 38%, co 2%	(20%, 30%, 50%) + 4% na fundusz dla bezrobotnych	15%	alkohol, papierosy, benzyna		0,7-1,0%	6%		
Łotwa	25%	19%	18%	alkohol, kawa, tytoń, samochody osobowe i motocykle, benzyna	10%	0,5-4,0%	25%		
Malta	15%, 25%, 35%	35%	18%	alkohol, papierosy, benzyna		0,5-1,4%			
Niemcy		38%-56%	19%						
Polska	19%, 30%, 40%	19%	22%	paliwa silnikowe, oleje opałowe, gaz do tankowania samochodów, alkohol, papierosy, energia elektryczna, samochody osobowe		stawki ustalone przez jedn. lokalne; górne stawki ustala Min. Finansów	2%		
Portugalia	10,5%, 15%, 23,5%, 34%, 36,5%, 40%, 42%	34%, 20%, 25%	21%	alkohol, tytoń, paliwa		0,8-1,0%			3,4% (dla firm)
Rumunia	16%	10-16%	19%	samochody, tytoń, wyrobu alkoholowe, kawa, futra, wyroby jubilerskie, perfumy, broń myśliwska, benzyna, gaz, węgiel	10%	0,1-10%			

Państwo	Podatek dochodowy od osób fizycznych	Dochodowy od osób prawnych	Stawka podstawowa VAT	Akcyza	Oprocentowanie dywidend	Od nieruchomości	Od sprzedaży nieruchomości	Od kapitału	Lokalny
Słowacja	19%	25% (stawka podstawowa)	19%	alkohol, tytoń, węglowodorowe paliwa i smary					
Słowenia	16%, 27%, 41%	25% + 10% w specjalnych strefach ekonomicznych	20%	alkohol, oleje mineralne, benzyna, tytoń	25%	stawka uzależniona od wartości i przeznaczenia nieruchomości	2%		
Szwecja	20%, 25%	28%	25%	alkohole, tytoń, paliwa	25%	0,5-1,0%	0,4-1,7%		śr. 31%
Węgry	18%, 36%	18%, 15%	20%		20%				
Wielka Brytania	10%, 22%, 40%	30%, 19%, 0%	17,5%	alkohole, tytoń, paliwa, pojazdy samochodowe	20%				4,25% (dla firm)
Włochy	23%, 27%, 38%, 41%, 43%	37%	20%	alkohole, papierosy, benzyna, samochody		0,4-0,7%			

Chociaż w tabeli 2.5 zamieszczone zostały tylko najczęściej występujące podatki, to i tak można stwierdzić, że system fiskalny krajów Unii Europejskiej jest nadal bardzo niejednorodny. Składa się on właściwie z dwudziestu siedmiu krajowych systemów podatkowych państw członkowskich. Na obecnym etapie Wspólnota nie dysponuje prawem do nakładania podatków. Ustawodawstwo unijne zabrania jedynie swoim członkom nakładania na produkty lub usługi pochodzące z pozostałych krajów członkowskich Wspólnoty innych podatków poza tymi, którymi są objęte ich własne produkty i usługi.

Ze wszystkich dwudziestu siedmiu państw, najmniejsze obciążenia fiskalne występują w najmłodszych stażem krajach członkowskich, tj. Rumunii i Bułgarii, a największe w Belgii, Danii i Szwecji (tu występuje wiele innych podatków, które nie zostały uwzględnione w tabeli np. od odpadów, wypłacanych wynagrodzeń, wzbogacenia, i. in.).

Podatek od osób prawnych może przybierać różne formy. W większości krajów Unii Europejskiej występuje podatek korporacyjny (*ang. corporation tax*), którym są obciążane wszystkie spółki lub tylko spółki mające osobowość prawną (w niektórych krajach, na przykład w Belgii, obok podatku od spółek pobiera się dodatkowo podatek od osób prawnych, który jest nakładany tylko na niektóre formy organizacyjno-prawne i nie jest tożsamy z występującym w Polsce podatkiem dochodowym od osób prawnych). W Hiszpanii, Luksemburgu, Niemczech, we Włoszech i na Węgrzech dochody firm są dodatkowo opodatkowane lokalnym podatkiem od działalności gospodarczej. W niektórych krajach podatnicy korporacyjni mogą również skorzystać z uproszczonej formy opodatkowania dochodów firmy (np. na Węgrzech).

W większości krajów Unii Europejskiej od dochodów firm są też odprowadzane podatki składkowe - dotyczy to zwłaszcza państw, w których przynależność do izb handlowych jest obowiązkowa (na przykład Austrii i Francji). Przedsiębiorcy mogą być również opodatkowani w zakresie wypłacanych wynagrodzeń (*ang. payroll tax*). Podatek ten, stosowany na przykład w Austrii, Szwecji i na Węgrzech, stanowi obciążenie fiskalne przedsiębiorców nakładane niezależnie od składek na ubezpieczenia społeczne. Niektóre kraje zdecydowały się wprowadzić także dodatkową opłatę kryzysową, która powiększa obowiązującą stawkę podatku dochodowego od firm, ale tylko w okresie kryzysu. Podatek ten występuje między innymi w Belgii i we Francji. Z kolei w Niemczech podatek dochodowy jest podwyższany o tzw. opłatę solidarnościową, która jest przeznaczona na wyrównywanie dysproporcji między zachodnimi a wschodnimi landami.

W minionej dekadzie w czterech państwach (w Hiszpanii, na Malcie, w Słowenii i Szwecji) stawki podatku od dochodów firm nie uległy zmianie, a w pozostałych krajach stawki zostały obniżone, najbardziej w Irlandii, Polsce, Niemczech, we Włoszech i w Luksemburgu. Obecnie stawki podatku od dochodów firm są bardzo zróżnicowane. Najniższe stawki podatku

korporacyjnego obowiązują na Cyprze i w Bułgarii (10%) oraz w Irlandii (12,5%). Z kolei w Niemczech, we Włoszech i w Luksemburgu, mimo znacznych redukcji, stawki pozostały na wysokim poziomie. Polska, która w 2004 roku wprowadziła stawkę 19-procentową, plasuje się poniżej średniej unijnej.

Mechanizm rozliczenia podatku VAT jest bardzo podobny we wszystkich krajach Wspólnoty. Przedsiębiorca z reguły jest zobowiązany do comiesięcznego (lub kwartalnego) odprowadzania podatku należnego, który może jednak być pomniejszony o podatek naliczony. Szczegółowe rozwiązania dotyczące odliczeń są w poszczególnych krajach członkowskich zróżnicowane (chodzi głównie o wysokość minimalnych odliczeń oraz okresy uwzględniania podatku naliczonego w zeznaniu).

Podmioty prowadzące działalność gospodarczą we wszystkich krajach członkowskich mają obowiązek zarejestrować się jako płatnicy podatku VAT, przy czym w większości państw są stosowane dobrowolne zwolnienia podmiotowe dla tych przedsiębiorców, których roczne obroty nie przekraczają określonego limitu (limity te są zróżnicowane i wynoszą od około 7 do 76 tys. euro). W Polsce limit ten wynosi 10 000 euro. Jedynie w Hiszpanii, Holandii, Szwecji i we Włoszech nie przewiduje się takich zwolnień.

Na potrzeby budowy i utrzymywania dróg gromadzone są środki budżetowe, zarówno za pomocą podatków od środków transportu, podatków paliwowych, opłat za korzystanie z dróg jak i całej listy specyficznych obciążeń fiskalnych. Wpływy z tych opłat zasilają budżety centralne lub lokalne, bądź też fundusze celowe czy koncesjonariuszy odpowiedzialnych za zarządzanie np. autostradami.

Obciążenie użytkowników transportu drogowego podzielić można na trzy główne grupy opłat:

- podatki od środków transportu,
- podatki paliwowe oraz inne podatki,
- opłaty za korzystanie z infrastruktury drogowej (szczególnie autostrady, tunele i mosty).

Podatki od środków transportu

Podatki od środków transportu w krajach Unii mają wiele form. Najczęściej występują podatki: od zakupu pojazdu (akcyza), jego posiadania (rejestracyjny, od ciężaru pojazdu, pojemności silnika, za samochód firmowy i inne), podatek drogowy. Przychody z tytułu podatków od środków transportu w Unii Europejskiej nadal więc są bardzo zróżnicowane (tabela 2.6).

Tabela 2.6. Przychody z tytułu podatków od środków transportu (dane za 2005 rok)

Państwo	Rodzaj podatku	Przychody		
		roczne	% PKB	% wszystkich przychodów z podatków
Austria	Od zużycia paliwa	486,0 mln €	0,19	0,47
	Rejestracyjny	142,8 mln €	0,05	0,13
Belgia	Od udziału w ruchu	1 356,2 mln €	0,45	0,99
	Możliwość korzystania z dróg publicznych	279,5 mln €	0,09	0,20
	Akcyza kompensacyjna	234,3 mln €	0,07	0,17
Bułgaria	Transportowy	28,7 mln €	0,13	0,38
	Akcyza na samochody	11,4 mln €	0,05	0,15
Cypr	Od pojazdów samochodowych	326,3 mln CYP	4,15	11,66
Dania	Podatek od samochodów osobowych	8 693,1 mln DDK	0,56	1,11
	Rejestracyjny	21 292,6 mln DDK	1,37	2,72
Estonia	b.d.			
Finlandia	Podatek od samochodów	1 277,0 mln €	0,81	1,84
Francja	Podatek drogowy	499,0 mln €	0,02	0,06
	Roczny podatek od samochodów firmowych	861,0 mln €	0,05	0,11
Grecja	Podatek drogowy	767,0 mln €	0,42	1,23
	Rejestracyjny*	847,0 mln €	0,54	1,53
Hiszpania	Od posiadania pojazdów mechanicznych	1 869,0 mln €	0,20	0,57
	Rejestracyjny	1 841,0 mln €	0,20	0,57
Holandia	Roczny, w zależności od ciężaru	3 426,0 mln €	0,67	1,77
	Przy pierwszej rejestracji:	3 198,0	0,63	1,65
Irlandia	Od posiadania samochodu	800,0 mln €	0,49	1,61
Litwa	Rejestracyjny, w zależności od wieku	9,5 mln LVL	0,10	0,36
	Roczny, w zależności od ciężaru	18 5 mln LVL	0,20	0,70
Luksemburg	Rejestracyjny	31,1 mln €	0,10	0,27
Łotwa	Rejestracyjny	9,5 mln LVL	0,10	0,36
	Roczny, w zależności od ciężaru	18,5 mln LVL	0,20	0,70
Malta	Podatek rejestracyjny dla importerów	20,4 mln MTL	1,04	2,95
Niemcy	Od posiadania pojazdu	8 673,4 mln €	0,38	0,99
Polska	Od środków transportu	661,8 mln PLN	0,06	0,19
	Akcyza na samochody	998,7 mln PLN	0,10	0,29
Portugalia	Od pojemności silnika i emisji CO ₂	b.d.	b.d.	b.d.
Republika Czeska	Podatek drogowy (komercyjny)**	5 459,0 mln CZK	0,19	0,53
	Za korzystanie z autostrad**	2 596,0 mln CZK	0,09	0,25
Rumunia	Od środków transportu	45,8 mln €	0,05	0,20

Państwo	Rodzaj podatku	Przychody		
		roczne	% PKB	% wszystkich przychodów z podatków
Słowacja	Od pojazdów firmowych	2 799,5 mln SKK	0,19	0,64
Słowenia	Dla samochodów sprowadzanych z zagranicy*	8 301,0 mln SIT	0,14	0,36
Szwecja	Od posiadania pojazdu	10 297,3 mln SEK	0,38	0,75
Węgry	Od posiadania samochodu	49 177,0 mln HUF	0,22	0,57
	Rejestracyjny	68 279,0 mln HUF	0,30	0,80
Wielka Brytania	Akcyza na samochody	4 809,0 mln GBP	0,39	1,06
Włochy	Opłata rejestracyjna, w zależności od rodzaju i pojemności pojazdu	1 162,0 mln €	0,08	0,20

* dane za rok 2003

** dane za rok 2004

Ze względu na to, że nie wszystkie kraje są już w strefie euro, dla porównania wpływów z podatków od pojazdów samochodowych w poszczególnych krajach zastosowano dwa wskaźniki: %PKB i % wszystkich przychodów z podatków.

Jak widać z powyższej tabeli, najwyższe podatki związane z posiadaniem pojazdu samochodowego płacone są na Cyprze. W pozostałych państwach Unii Europejskiej nie przekraczają one kilku procent całkowitych przychodów z podatków.

Podatki paliwowe

Podatki paliwowe są najbardziej istotne zarówno z punktu widzenia obciążeń użytkowników dróg, jak i przychodów budżetów krajowych z podatków transportowych.

We wszystkich krajach stosuje się przynajmniej dwa podatki paliwowe: akcyzę i VAT.

Najistotniejszym przepisem, który rozpoczął proces ujednoczenia podatku VAT jest Szósta Dyrektywa z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych - wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednoliconą podstawą wymiaru podatku (77/388/EWG). Dokument ten wprowadził reżim minimalnych stawek podstawowych. Państwa Członkowskie są zobligowane stosować jednolitą (standardową) stawkę podatkową o wysokości nie niższej niż 15%. Dopuszcza jednak stosowanie stawek obniżonych - jednej lub dwóch - nie niższych niż 5% i wyłącznie w odniesieniu do towarów i usług wskazanych w załączniku H Szóstej Dyrektywy. W rzeczywistości niektóre stawki podatkowe przyjęte w krajach Unii są niższe niż 5%, jest to efekt stosowania okresów przejściowych.

W przeciwieństwie do podatku VAT, podatek akcyzowy został wprowadzony stosunkowo niedawno. Od 1993 roku obowiązuje akcyza zharmonizowana dotycząca trzech grup produktów:

- wyrobów tytoniowych
- wyrobów alkoholowych
- olejów mineralnych (paliwa silnikowe, oleje opałowe, gaz)

W Dyrektywie nr 2003/96/EC z 27 października 2003 r. znalazły się minimalne poziomy opodatkowania paliw akcyzą. W świetle jej przepisów Państwa Członkowskie mają prawo stosować stawki podatkowe o różnej wysokości, innej niż wartości minimalne określone w Dyrektywie, w sytuacji, gdy zróżnicowane stawki mają bezpośredni związek z jakością produktu lub produkty objęte akcyzą stosowane do potrzeb lokalnego transportu publicznego, sił zbrojnych i administracji, niepełnosprawnych, karettek pogotowia, zbierania odpadów. W tabeli 2.7 zestawiono stawki akcyzy w krajach Unii Europejskiej.

Tabela 2.7 Stawki podatku akcyzowego w krajach UE (dane za 2005 rok)

stan na 1 stycznia 2007 r.

Kraj	Benzyna bezołowiowa (euro/1000 l)	Olej napędowy (euro/1000 l)
Stawka minimalna	359,00	302,00
Austria	417,00 - 432,00	297,00 - 325,00
Belgia	592,19 - 607,06	zaw. siarki \geq 50 mg/kg – 343,07 < 50 mg/kg – 328,20
Bułgaria	322,12	273,55
Cypr	303,10	247,96
Dania	537,60	364,08
Estonia	287,54	245,42
Finlandia	587,60	normalna – 345,90 przyjazna środowisku – 319,40
Francja	< 95 oct 89,20 - 606,90*	
Grecja	\leq 96,5 oct – 331,00 > 96,5 oct – 338,00	276,00
Hiszpania	< 97 oct – 395,69 \geq 97 oct – 426,92	302,00
Holandia	678,79	370,75 - 380,91
Irlandia	442,68	368,05
Litwa	287,01	245,22
Luksemburg	> 10 mg/kg – 464,58 \leq 10 mg/kg – 462,09	290,35 - 292,85
Łotwa	300,29	255,75
Malta	474,26	332,40
Niemcy	zaw. siarki > 10 mg/kg – 669,80 zaw. siarki \leq 10 mg/kg – 654,50	zaw. siarki > 10 mg/kg – 485,70 zaw. siarki \leq 10 mg/kg – 470,40
Polska	415,57*	zaw. siarki \leq 0,001% - 287,82* > 0,001% i \leq 0,005% - 300,70* > 0,005% - 321,15*
Portugalia	582,95	346,41

Kraj	Benzyna bezołowiowa (euro/1000 l)	Olej napędowy (euro/1000 l)
Republika Czeska	418,55	351,74
Rumunia	327,29	259,91
Słowacja	414,60	387,86
Słowenia	400,03	323,30
Szwecja	370,78 - 545,45	398,64 - 460,37
Węgry	376,36 - 406,55	309,09 - 327,27
Wielka Brytania	713,23 - 759,99	713,23 - 806,61
Włochy	564,00	416,00

W rzeczywistości harmonizacja prawa w zakresie polityki energetycznej jest bardzo trudna do osiągnięcia, gdyż wiele krajów jest jej niechętna. Państwa Członkowskie wprowadzają zróżnicowane stawki opodatkowania paliw, korzystając z różnego rodzaju zwolnień i ulg oraz okresów przejściowych (np. Cypr, Estonia, Łotwa, Bułgaria, Rumunia i Litwa). Tym niemniej prace nad harmonizacją prawa w tym zakresie będą dalej prowadzone.

W tabeli 2.8. zestawiono dochody z tytułu akcyzy od paliw. Ze względu na to, że nie wszystkie kraje są w strefie euro, do celów porównawczych wykorzystano udział procentowy akcyzy w PKB i we wszystkich podatkach pobieranych przez poszczególne państwa unijne.

Tabela 2.8 Przychody z tytułu akcyzy od paliw w 2005 r.

Państwo	Przychody		
	Roczne	% PKB	% wszystkich przychodów z podatków
Austria	3 565,4 mln €	1,45	3,46
Belgia	3 789,4 mln €	1,26	2,79
Bułgaria	592,7 mln €	2,76	7,94
Cypr	147,25 mln CYP	1,87	5,26
Dania	8 069,3 mln DKK	0,51	1,03
Estonia ¹	1 125,9 mln EEK	1,17	3,77
Finlandia	2 356,0 mln €	1,49	3,41
Francja	24 292,0 mln €	1,42	3,22
Grecja	2 470,0 mln €	1,36	3,96
Hiszpania	1 203,0 mln €	0,13	0,37
Holandia	6 580,0 mln €	1,30	3,40
Irlandia	bd		
Litwa	1 186,1 mln LTL	1,66	5,77
Luksemburg	851,6 mln €	2,89	7,57
Łotwa	202,5 mln LVL	2,26	7,70
Malta	26,7 mln MTL	1,36	3,86
Niemcy	40 101,0 mln €	1,78	4,60

Państwo	Przychody		
	Roczne	% PKB	% wszystkich przychodów z podatków
Polska	1 178,6 mln PLN	0,12	0,35
Portugalia ²	3 071,8 mln €	2,23	6,36
Republika Czeska	74 314,0 mln CZK	2,50	6,89
Rumunia	bd		
Słowacja	34 475,9 mln SKK	2,34	7,99
Słowenia	151 682,0 mln SIT	2,29	5,66
Szwecja	37 826,4 mln SEK	1,41	2,76
Węgry	bd		
Wielka Brytania	23 346,0 mln GBP	1,90	5,15
Włochy	23 864,0 mln €	1,68	4,15

¹ dane za rok 2000

² dane za rok 2003

bd – brak danych

Podatki od paliw w Austrii i Belgii stanowią największy, a we Włoszech, Wielkiej Brytanii i Szwecji – najmniejszy udział we wszystkich podatkach odprowadzanych do budżetu państwa. Wielka Brytania, chociaż ma najwyższą stawkę akcyzy na paliwa w całej Unii Europejskiej, to jednak podatki z tego tytułu stanowią niewielką część wpływów odprowadzanych do budżetu państwa.

Tabela 2.9 Struktura ceny netto benzyny w Polsce

Rodzaj paliwa	cena	akcyza	opłata paliwowa
Benzyna Bezołowiowa 95	49%	48%	3%
Benzyna Bezołowiowa 95AL	49%	48%	3%
Benzyna Bezołowiowa 98	50%	47%	2%
Olej Napędowy EURODIESEL EKO	62%	35%	3%
Olej Napędowy EURODIESEL	63%	34%	3%

Tabela 2.10 Stawki celne i wielkości akcyzy w Polsce (Grupa Lotos, stan na 7.12.2007 r.)

Rodzaj podatku	Stawka
Cło w imporcie benzyn i ON	0%
Akcyza - benzyna bezołowiowa	1565,00 PLN/1000 l
Akcyza - olej napędowy 0,005	1099,00 PLN/1000 l
Opłata paliwowa - benzyna bezołowiowa	81,99 PLN/1000 l

Jak widać z tabeli 2.9, w Polsce opłaty i podatki stanowią około 50% ceny netto benzyny i prawie 40% w przypadku oleju napędowego. Do tego dochodzi jeszcze 22% podatku VAT. Jednak podatki od paliw stanowią tylko 0,35% wszystkich wpływów do budżetu, co plasuje Polskę poniżej średniej unijnej. Niestety tylko 12% tych wpływów przeznaczonych jest na drogownictwo. W projekcie budżetu na rok 2007 przyjęto, że z wpływów z akcyzy paliwowej na same drogi zostanie przeznaczony ok. 2,6 mld zł.

Drugim, istotnym źródłem finansowania dróg w Polsce jest opłata paliwowa pobierana przez izby celne. Środki z opłaty paliwowej przeznaczone są na finansowanie, współfinansowanie i prefinansowanie wkładu unijnego w projektach drogowych objętych "Programem rzeczowo-finansowym dla inwestycji drogowych realizowanych z wykorzystaniem środków KFD". W Programie na 2006 rok ze środków KFD przeznaczono 5,8 mld zł na 120 projektów drogowych, realizowanych na całej sieci dróg krajowych.

Opłaty za użytkowanie infrastruktury drogowej

Kolejnym rodzajem obciążeń użytkowników w sposób najbardziej bezpośredni związanym z użytkowaniem infrastruktury transportowej są opłaty za płatne autostrady i odcinki dróg, np. tunele, mosty lub drogi miejskie. Opłaty te wprowadzone zostały Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (1999/62/WE). Od 2005 roku eurowinieta dotyczy również mniejszych ciężarówek – o masie 3,5 tony (wcześniej eurowinieta dotyczyła tylko ciągników siodłowych z naczepami o masie łącznej ponad 12 ton). Sposób nakładania i wysokość opłat został zharmonizowany, ale nie znaczy to, że w każdym państwie są one identyczne.

Państwa członkowskie UE mają również prawo do pobierania opłat za przejazd drogami innymi niż autostrady. Opłaty różnią się w zależności od wielkości i ciężaru pojazdu, jego emisji spalin, pory dnia i dnia tygodnia.

Wprowadzenie eurowiniet forsowało kilka unijnych rządów, w tym polski - jako kraj tranzytowy chcieliśmy uzyskać w ten sposób dodatkowe dochody. Przeciw eurowinietom były natomiast np. kraje wyspiarskie. Kompromis polegał na tym, że pieniądze z eurowiniet zebrane w danym kraju są wydawane tylko na remonty dróg. Jednocześnie w wybranych regionach (np. górskich) eurowinietki są o 15-25 proc. droższe.

Pojazdy, które nie korzystają z eurowiniet obowiązane są do opłat za korzystanie z autostrad i niektórych obiektów inżynierskich (mosty, tunele). Opłaty (w formie winiet lub jednorazowe) uzależnione są od kraju i okresu na jaki się je wykupuje (tabela 2.11).

Tabela 2.11. Opłaty za korzystanie z autostrad

Kraj	Rodzaj obiektu	Rodzaj pojazdu/okres	Opłata
Austria	autostrady i drogi szybkiego ruchu	sam. osob. również z przyczepą:	
		10-dniowa	7,60 €
		dwumiesięczna	21,80 €
	dodatkowe opłaty za przejazd tunełami i drogami wysokogórkimi		
Belgia	autostrady		bezpłatne
	tunel	sam. osob.:	12,50 €
Bułgaria	autostrady	sam. osob., van i motocykl:	
		tygodniowa	5 €
		miesięczna	12 €
Dania	autostrady		bezpłatne
	most	samochód, motocykl, van:	
		na terenie Danii	15-44 €
		między Danią a Szwecją	130-470 koron
Estonia	autostrady		bezpłatne
Finlandia	autostrady		bezpłatne
Francja	poszczególne odcinki autostrad	motocykle, sam. osob. >3m	do 60 €/odcinek
Grecja	poszczególne odcinki autostrad	sam. osob.	0,75-1,5 €
Hiszpania	poszczególne odcinki autostrad		2-10 €
Holandia	autostrady i drogi szybkiego ruchu		bezpłatne
	tunele	sam. osob.	4,50-4,55 €
Litwa	drogi i autostrady		bezpłatne
Luksemburg	drogi i autostrady		bezpłatne
Łotwa	drogi i autostrady		bezpłatne
Niemcy	drogi i autostrady		bezpłatne
Polska	poszczególne odcinki autostrad		6,50-110 zł

Kraj	Rodzaj obiektu	Rodzaj pojazdu/okres	Opłata
Portugalia	poszczególne odcinki autostrad		2,10-18,50 €
Republika Czeska	autostrady i drogi ekspresowe	do 3,5 t:	
		siedmiodniowa	200 koron
		miesięczna	300 koron
Rumunia	drogi i autostrady dodatkowe opłaty za przejazdy mostami	w zależności od emisji spalin, dla sam. osob.:	
		7-dniowa	1,80-3,0 €
		miesięczna	3,60-6,0 €
Słowacja	autostrady i drogi szybkiego ruchu	poj. do 3,7 t:	
		miesięczna	150 koron
		7-dniowa	300 koron
Słowenia	poszczególne odcinki autostrad	motocykl, sam. osob.	0,75-4,4 €
Szwecja	autostrady		bezpłatne
	most	poj. do 3,5 t:	20 koron
Węgry	autostrady	motocykl, sam. osob.	
		4-dniowa	1170-1530 halerzy
		miesięczna	4200 halerzy
Wielka Brytania	autostrady		bezpłatne
	odcinek autostrady M6		4,0 £
	dodatkowe opłaty za niektóre mosty i tunele		
Włochy	poszczególne odcinki autostrad		6,90-40,80 €

Wpływy z podatków i opłat zasilają budżety centralne lub lokalne, skąd następnie rozdysponowywane są na potrzeby budowy i utrzymania infrastruktury drogowej. W tabeli 2.12 zestawiono wydatki na drogi w poszczególnych krajach Unii Europejskiej.

Tabela 2.12 Wydatki na drogi w roku 2003 [mln \$]*

Kraj	Wydatki na drogi na poziomie administracji:				Wydatki na drogi według przeznaczenia:		
	Centralnej	Regionalnej /Lokalnej	Prywatne	Razem	Budowa	Utrzymanie	Inne
Austria	1 284,471	688,335	1 641,900	3 614,706			
Belgia							
Bułgaria	100,788			100,788	54,243	31,642	14,904
Cypr	161,125	7,020	43,308	211,454	174,781	36,673	
Dania ³	2 717,984	15 177,614	0,000	17 895,598	7 376,597	7 429,221	3 089,780
Estonia	101,373			101,373	58,987	32,636	9,751
Finlandia	1 026,819			1 026,819	185,661	791,901	49,257
Francja	4 041,600	18 439,800	6 517,080	28 998,480	11 947,980	17 050,500	

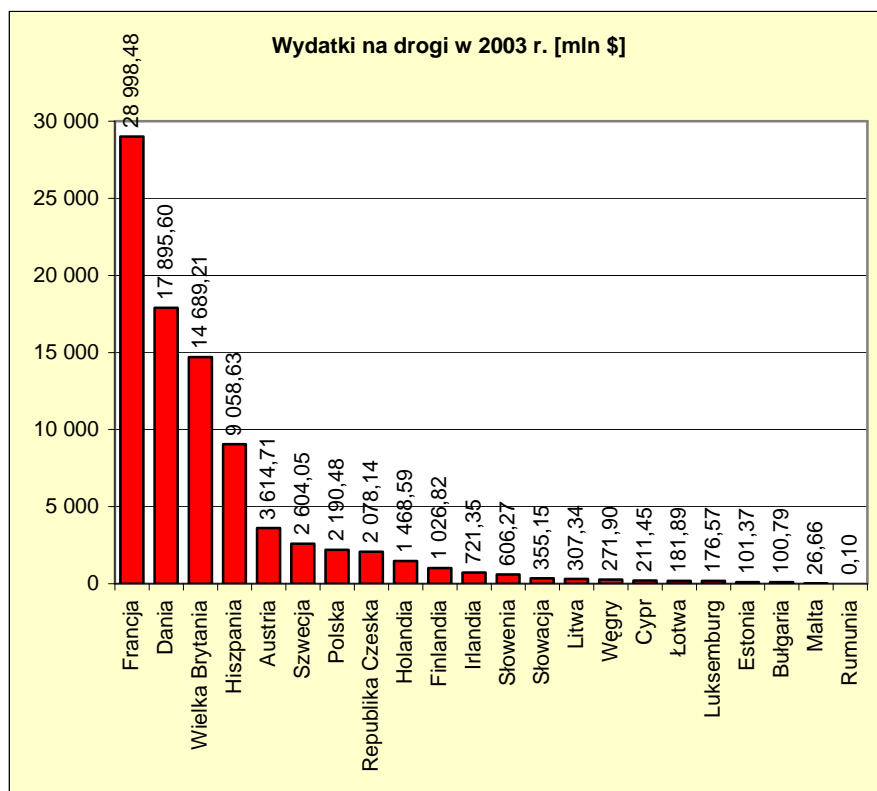
Kraj	Wydatki na drogi na poziomie administracji:				Wydatki na drogi według przeznaczenia:		
	Centralnej	Regionalnej /Lokalnej	Prywatne	Razem	Budowa	Utrzymanie	Inne
Grecja							
Hiszpania	3 486,604	3 620,316	1 951,714	9 058,634	7 208,609	1 850,025	
Holandia ¹	1 251,729	216,857		1 468,586	514,691	717,823	
Irlandia	551,416	169,937		721,352	471,512	249,608	0,232
Litwa	307,339			307,339	307,339		
Luksemburg	176,567			176,567	79,948	19,198	77,422
Łotwa	115,362	66,525		181,887	72,333	90,847	18,708
Malta				26,660			
Niemcy							
Polska	1 224,275	966,208		2 190,483	1 001,283	888,197	301,003
Portugalia							
Republika Czeska ¹	2 078,141			2 078,141	1 033,208	1 043,631	
Rumunia ¹				0,096			0,096
Słowacja	355,154			355,154	264,561	90,593	
Słowenia	120,608	485,657		606,265	473,169	66,787	66,308
Szwecja	2 513,084		90,970	2 604,054	1 380,548	1 043,374	180,132
Węgry ²	271,904			271,904	20,393	54,381	271,904
Wielka Brytania ³	4 445,964	10 110,040	133,205	14 689,209	6 482,625	8 206,563	
Włochy							

* puste pola oznaczają brak danych

¹ dane za rok 2000

² dane za rok 2002

³ dane za rok 2004

Przedstawiony diagram pokazuje, że całkowite wydatki na drogi w 2003 roku plasują Polskę w czołówce krajów unijnych. Statystyka ta jest jednak zaburzona, gdyż nie wszystkie państwa członkowskie są tutaj uwzględnione (Belgia, Grecja, Niemcy, Portugalia i Włochy nie przekazały danych do World Road Statistics 2007).

Wśród nowych krajów członkowskich, to Polska przeznaczają najwięcej środków na infrastrukturę drogową, jednak w porównaniu na przykład z Francją, Danią czy Wielką Brytanią są to kwoty od kilku do kilkunastu razy mniejsze, przy czym większość środków w tych państwach przeznaczanych jest na rozwój lokalnej i regionalnej sieci drogowej.

Przedstawienie jedynie bezwzględnych wartości wydatków na drogi nie w pełni odzwierciedla poziom finansowania dróg przez poszczególne państwa unijne. Pełny obraz oddaje dopiero analiza wydatków jednostkowych na sieć drogową (tabela 2.13).

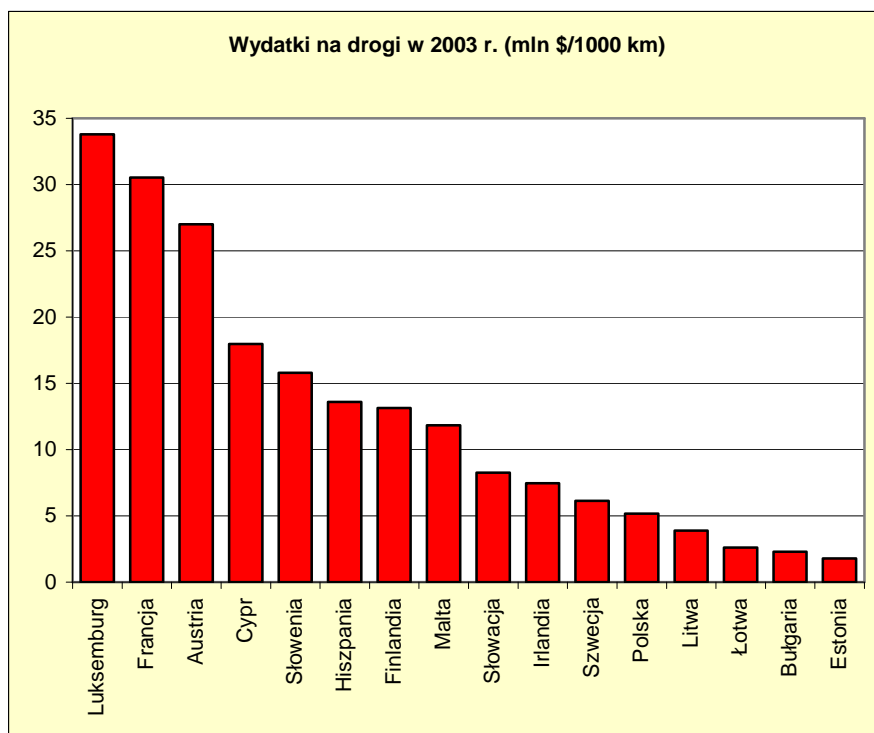
Tabela 2.13 Wydatki jednostkowe na sieć drogową w 2003 roku

Kraj	Długość sieci drogowej	Wydatki	Wydatki na 1000 km
	km	mln \$	
Austria	133 901	3 614,706	27,00
Belgia	149 739		
Bułgaria	44 033	100,788	2,29
Cypr	11 760	211,454	17,98
Dania ³	71 847	17 895,598	249,08
Estonia	56 849	101,373	1,78
Finlandia	78 197	1 026,819	13,13
Francja	950 000	28 998,480	30,52
Grecja	114 931		
Hiszpania	666 292	9 058,634	13,60
Holandia ¹	116 500	1 468,586	11,65
Irlandia	96 602	721,352	7,47
Litwa	78 893	307,339	3,90
Luksemburg	5 225	176,567	33,79
Łotwa	69 919	181,887	2,60
Malta	2 254	26,660	11,83
Niemcy	231 581		
Polska	423 997	2 190,483	5,17
Portugalia	79 405		
Republika Czeska ¹	127 708	2 078,141	16,28
Rumunia ¹	198 603	0,096	0,0005
Słowacja	42 993	355,154	8,26
Słowenia	38 400	606,265	15,79
Szwecja	424 781	2 604,054	6,13
Węgry ²	159 568	271,904	1,70
Wielka Brytania ³	392 342	14 689,209	37,44
Włochy	484 688		

* puste pola oznaczają brak danych

¹ dane za rok 2000² dane za rok 2002³ dane za rok 2004

W tabeli 2.13 zestawiono dostępne dane dotyczące wydatków jednostkowych na drogi w poszczególnych państwach Unii Europejskiej. Jednakże w celu porównania jednostkowych wydatków na drogi, do analizy przyjęto jedynie dane pochodzące z 2003 roku i przedstawiono je w postaci diagramu.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że **w Polsce udział wydatków na 1000 km jest jednym z najniższych spośród krajów Wspólnoty** i świadczy o dużym niedoinwestowaniu naszej infrastruktury. W porównaniu z Luksemburgiem, Francją czy Austrią, nasze nakłady są około sześć razy mniejsze. Jedynie Litwa, Łotwa, Bułgaria i Estonia przeznaczają mniej środków niż Polska na rozwój i utrzymanie infrastruktury drogowej.

Według danych z raportu Banku Światowego i PricewaterhouseCoopers na temat „przyjazności” systemu opodatkowania, Polska zajęła 71. miejsce w świecie. Zgodnie z wynikami raportu, najlepsze warunki podatkowe panują na Malediwach, w Irlandii i na Bliskim Wschodzie. Za najważniejszy problem polskie firmy wymieniały nie wysokość opodatkowania, czego można było oczekiwać (w Polsce obciążenia fiskalne sięgają ok. 30% zysku), lecz nadmierną liczbę podatków, niejasność i niespójność przepisów oraz niestabilność polskiego systemu podatkowego.

Systemy opłat i podatków transportowych w Krajach Unii Europejskiej nie są spójne. Podstawowy problem tkwi w tym, że każde z państw członkowskich tworzy politykę podatkową uwzględniającą jego własne interesy. Dlatego ujednoczenie przepisów prawa zajmie zapewne jeszcze wiele lat i wymagać będzie wielu negocjacji i uzgodnień.